

GÖZ HASTALIKLARI VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Doç. Dr. Ümran Dal

Göz ve yardımcı organlarının yapı ve fonksiyonu

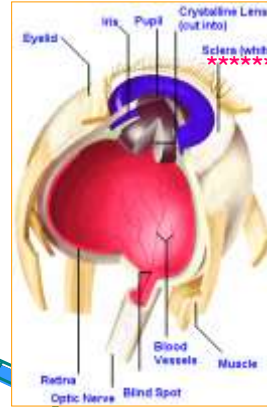
- Gözün dış tabakası (fibroz tabaka)
- Gözün orta tabakası (vasküler tabaka)
- Sinirsel tabaka (retina)

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

2

Gözün dış tabakası (fibroz tabaka)

Sklera:

Gözün dış destekleyici tabakası, gözün beyaz kısmı.

Dr. Umran Dal

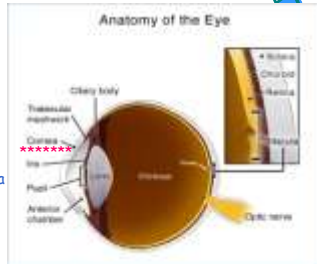
4

Kornea:

Gözün ön yüzündeki şeffaf kısmı.

Işık göze kornea yoluyla girer.

Korneanın damarları yoktur, bu nedenle kornea transplantasyonu başarılı bir şekilde yapılmaktadır.

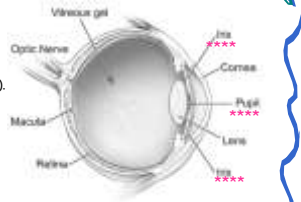
Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

5

Gözün orta tabakası (vasküler tabaka)

Iris:

Gözün renkli kısmıdır. İrisin ortasında pupil bulunur (latince taş bebek). İris göze girecek ışık miktarını ayarlar.

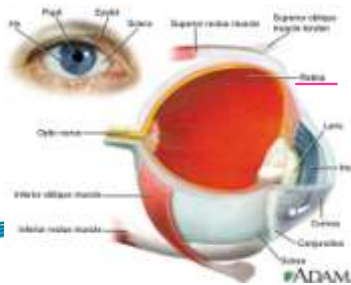
Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

7

Sinirsel tabaka (retina)

Retina:

Göz küresinin en içteki tabakasıdır.

9

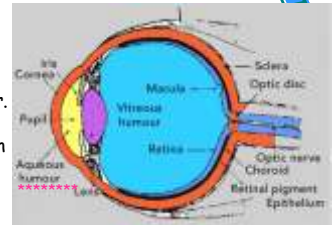
Gözün Boşlukları

Gözün boşlukları

- Ön kamara
- Arka kamara
- Vitreus boşluğu

Ön kamara

Önde kornea, arkada iris, pupilla ve lensle çevrilmiştir. İçinde saydam bir sıvı olan **hümör aköz** bulunur. **Hümör aköz**, göz tonüsünü sağlamaktan sorumludur. Aynı zamanda kornea ve irisin beslenmesini sağlar.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

11

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

12

Arka kamara

Önde irisın arka yüzü, arkada suspensor ligamentin ön yüzü, içte lens ve dışta silyar proseslerle çevrilmiştir

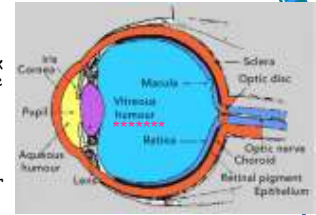

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

13

Vitreus boşluğu

Önde suspensorligament, korpus silyare, lensin arka yüzü, arkada retina ve pupilla arasında kalan büyük bir boşluktur. Boşluk sıvı ve jel kıvamında bir madde olan **VITREUSU** kapsar. Fonksiyonu dıştan oluşacak basınç karşısında göz küresinin çökmesini önler. Lens ve retina için diğer bir besin kaynağıdır.

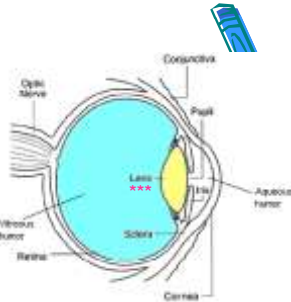

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

14

Lens:

Lens, iris ve pupillanın arkasında vitreusun önünde yer alan tamamen şeffaf damarsız bikonveks bir organdır. **Görevi**, gözün kırıcı ortamlarından birini oluşturmak ve bu kırıcılığın değişmesi ile ışınların retina üzerinde görüntü oluşturmasını sağlayan akomodasyon (uyum) olayını gerçekleştirmektir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

15

Gözün yardımcı organları

- Orbita
- Göz kapakları, kirpikler ve kaşlar
- Konjonktiva
- Göz yaşı sistemi

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

16

Orbita

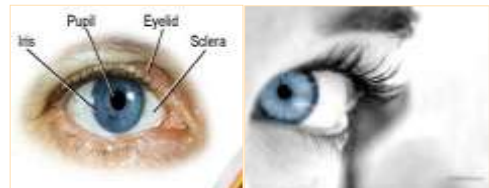
Göz kafatasında orbital boşlukta yer alır. Orbita gözü dış travmalardan korur.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

17

Göz kapakları, kirpikler ve kaşlar

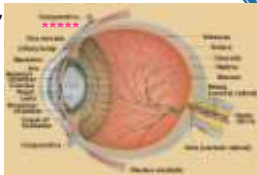

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

18

Konjonktiva:

Konjonktiva ince şeffaf, müköz bir zaradır. Göz kapaklarının iç yüzeyini döşedikten sonra göz küresinin üst yüzeyini örter ve korneada sonlanır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

19

Göz yaşı sistemi

- Gözyaşı bezleri (lakrimal gland)
- Gözyaşı yolları

Gözyaşı, hava ile temasta olan kornea ve konjonktiva yüzeylerini nemlendirerek kurumalarını önler, kornea ön yüzünde yaptığı ince tabakayla, damarsız bir organ olan korneanın oksijen-karbondioksit alışverişini sağlar ve korneanın optik yönden niteliğini artırır.

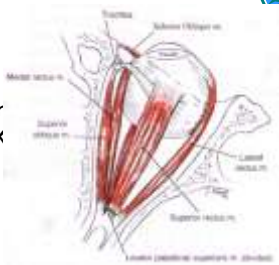

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

20

Göz dışı kaslar

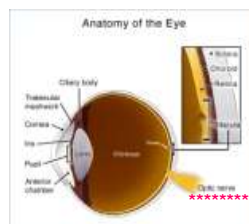
Kaslar koordine ve senkronize fonksiyon göstererek, her iki gözün tek bir görüntü elde edecek şekilde birlikte hareket etmesini sağlarlar.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

21

Gözün sınırları

optik sinir (KS2), duyu siniridir, görme impulslarini beyne tasir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

22

Görmenin fizyolojisi

1. Işık dalgalarının göze girerken kırılması
2. Lensin uyumuyla, görüntülerin retinada odaklanması
3. Işık dalgalarının fotokimyasal aktiviteyle sinir impulslarına dönüşmesi
4. Retinadaki sinirsel aktivite süreci ve impulslarına dönüşmesi
5. Beyindeki süreçlerle objenin algılanması "görme"

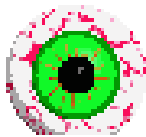
Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

23

TANI

tanı

- hasta hikayesi
- belirti ve bulgular

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

25

Göz Hastalıkları Belirti ve Bulguları Göz hastalıklarına ilişkin sorunlar

- Görme bozukluklarına ilişkin yakınmalar
- Göz ve çevresinde ağrı yakınmaları
- Göz yaşı sekresyonu ile ilgili yakınmalar
- Fizik bozukluklar

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

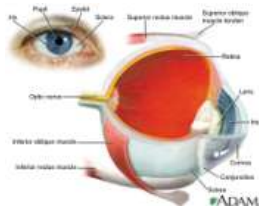
26

Göz muayenesi

Gözün dış muayenesi

- Kaşlar
- Orbita
- Kapaklar
- Konjonktiva
- Göz yaşı sistemi
- Sklera
- Kornea
- İris
- Pupilla

Göz dibi Muayenesi

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

27

Gözün çeşitli fonksiyonlarının muayenesi

- Görme keskinliğinin saptanması
- Yakın görmenin saptanması
- Akomodasyon (uyum) muayenesi
- Renk görme muayenesi
- Göziçi basıncının ölçülmesi

Snellen tipi esel

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

28

Gözün yardımcı aletlerle muayenesi

- Biyomikroskopi
- Gonioskopi
- Tonografi
- Görme alanı muayenesi
- Elektoretinografi (ERG)
- Ultrasonografi

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

29

Göz doktoruna başvurmayı gerektiren durumlar

- Konjonktivanın sürekli kırmızı olması
- Bir göz çevresinde sürekli ağrı ya da rahatsızlık
- Görme bozuklukları
- Şaşılık
- Gözde ya da göz kapaklarında oluşumların bulunması ya da gözün şeffaf kısımlarında opasitelerin olması
- Gözde akıntı, çapak olması ya da gözlerin yaşarması
- Pupil değişiklikleri

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

30

Göz sağlığını korumaya yönelik olarak yapılması gerekenler-1

- Yeni doğan bebeklerin gözlerine uygun ilaçlar damlatılması (gümüş nitrat, antibiyotik)
- Prematüre bebeklere oksijenin uygun konsantrasyonda verilmesi
- Çocukların sakıncalı oyuncakları kullanmaması
- İş ortamına göre koruyucu gözlüklerin kullanılması
- Gözlerin kaşınmaması
- Gözlerin yorulmasını engellemek

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

31

Göz sağlığını korumaya yönelik olarak yapılması gerekenler-2

- Çocukların korunma konusunda bilgilendirilmesi
- Düzenli göz muayenesi
- Okullarda göz taramalarının yapılması
- Erken tanı ve tedavi
- Göz hekimi tarafından önerilmeyen damla ve ilaçların kullanılmaması
- Göz çevresi için temiz malzemelerin kullanılması
- Yeterli ve dengeli beslenme
- Göz travmalarında ilk yardım konusunda bilgilendirme

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

32

Göze ilişkin hemşirelik girişimleri

- Göze ilaç damlatmak ve pomat uygulamak
- Göz irigasyonu
- Göze sıcak-soğuk uygulama
- Gözlerin örtücü malzeme ile kapatılması

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

33

Hemşirelik bakım ilkeleri

- Eller yıkanmalı
- Malzemeler steril olmalı
- Göz küreleri üzerine baskı yapılmamalı
- İşlemler uygulanırken malzemeler göze dokunmamalı
- Uygun bakım planı
- Uygun güvenlik önlemleri
- Yeterli aydınlatma
- Hastanın eğitimi
- İlikyardım

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

34

Göz cerrahisinde hemşirelik bakımı

Ameliyat öncesi bakım

- Anestezi hazırlığı
- Koruyucu antibiyotik
- Kirpiklerin kesilmesi
- Yüzün temizlenmesi
- Göz irigasyonu
- İlaç uygulamaları
- Göz kontrolü
- Psikolojik hazırlık
- Bilgilendirme

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

36

Ameliyat sonrası bakım-1

- Kanamayı önlemek
- Dikişler üzerinde bası olmasını önlemek
- Göziçi basınç artışını önlemek
- Enfeksiyonu önlemek
- Hareketsizlik nedeniyle gelişebilecek komplikasyonları önlemek
- Gözdeki dikişler iyileşene kadar göze basıncı oluşturacak aktivitelerden kaçınmak

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

37

Ameliyat sonrası bakım-2

- Göz içi basıncını artıracak asiri egzersiz, asiri duygulanma, kusma, aksırma, oksürme, atlama, ikinma, ağır kaldırma, itme, gözleri ovuşturma gibi durumların önlenmesi
- OKSÜRMELEMELİ...
- Konstipasyon önlenmeli
- Asepsi ilkelerine uyulmalı
- Agrisi giderilmeli
- Duyusal yoksunluk belirtisi ve bulguları (huzursuzluk, mental bulanıklık, algılama bozukluğu, düşünme bozukluğu, konfüzyon, hallüsinasyon) izlenir.
- Yeterli sıvı-beslenme
- Evde bakımına ilişkin bilgilendirme

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

38

Göz ve yardımcı organlarının sık görülen hastalıkları-tedavi ve bakım

Göz kapakları hastalıkları

- **Arpacık**-göz kapagi bezlerinin stafilokok kaynaklı enfeksiyonudur-apse. Sıcak kompres, antibiyotikli göz damlası, cerrahi eksizyon.
- **Şalazyon**- meibois bezinin inflamasyonu. Sıcak kompres, kortizonlu göz ilaçları, cerrahi eksizyon.
- **Blefarit**- göz kapakları kenarının yaygın, kronik, çift taraflı inflamasyonudur. Antibiyotikli göz damlaları
- **Viral enfeksiyonlar**- herpes simpleks (ucuk), herpes zoster (oftalmik zona)

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

40

Gözyaşı sistemi hastalıkları

- **Gözyaşı sistemi inflamasyonları**- göz yaşarması ve akıntı, ağrı, sislik, hassasiyet. Antibiyotik, cerrahi tedavi
- **Gözyaşının hiposekresyonu**- gözlerde yanma, ağrı, kasıntı. Yapay göz yaşı.
- **Gözyaşının hipersekresyonu**- göz yaşarması (epifora) cerrahi girişim- gozyası bezinin çıkarılması

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

41

Konjunktiva hastalıkları

Konjunktivit: konjunktivanın inflamasyonudur.

Tedavi: antibakteriyel ilaçlar, göz irigasyonu, sıcak kompres, kişisel hijyen.

Trahom: kronik konjunktivit.

Tedavi: bireysel hijyen, çevre sağlığı.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

42

Kornea hastalıkları

- Kornea inflamasyonu (keratit)- **antibiyotik, kortikosteroid**
 - Kornea yabancı cisimleri- **özel aletle çıkarılır**
 - Kornea opaklaşması- **cerrahi girişim**
 - Kornea transplantasyonu (keratoplasti)
- Ameliyat sonrası hemşirelik bakımının temel amacı: göz icinde, ya da göz üzerinde basıncı artırmaktır. Gözü dinlendirerek iyileşmeyi sağlamak, enfeksiyonu önlemek, hastanın rahatını sağlamak, ağrısını gidermek**

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

43

Sklera hastalıkları

Episklere ve skleranın inflamasyonu:

episiklerit: sklera üzerindeki ince bir vasküler elastik doku tabakası olan episklerin inflamasyonu

sklerit: skleranın inflamasyonu

tedavi: yerel ve sistemik antiinflamatuvar (steroidli ya da steroidsiz) ilaçlar

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

44

Vasküler tabaka (uvea) hastalıkları

- Uvea (gözün damarsal orta tabakası) inflamasyonu (uveit)- **tedavi: sıcak kompres, pupillanın midriyotik ilaçlarla genişletilmesi, inflamasyonu gidermek için steroid, analjezik, koyu renk camlı gözlük.**
- Behçet hastalığı (iridosklit, ağızda aft, genital bölgede ulserasyon) - **gözlerde iris yapışıklıkları sonucu glokom, iris ve korpus silyare atrofi, retina dekolmanı, optik sinir atrofi korluk nedenidir.**

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

45

Retina hastalıkları

- Retina arter tıkanıklığı
- Retina ven tıkanıklığı
- Diabetik retinopati
- Makula dejenerasyonu
- Retina dekolmanı (retina ayrılması)

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

46

Lens hastalıkları

Katarakt: normalde şeffaf olan lensin opaklaşmasıdır.

tedavi: cerrahi olarak lens çıkarılır. Gözici lensi yerleştirilir.

47

Optik sinir hastalıkları

- Optik nevritis - **optik sinirin inflamasyonu**
- Papilla ödemi- **kafa içi basıncı artışıyla ilgili optik sinirin konjesyonudur.**

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

48

Glokom

Glokom; görme alanı bozuklukları ve papilla dejenerasyonuna neden olan **göz içi basıncı artması hastalığıdır**

ameliyat sonrası bakım: yatak bası yükseltilir, ani gozici basinc artisi yonunden izlenir,

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

49

Şaşılık (strabismus)

Normal şartlarda bir objeye bakıldığında, o objenin görüntüsü her iki fovea üzerine düşer. Görüntülerden biri, fovea dışında bir başka noktaya düşüyorsa, göz kayıyor, şaşılık var demektir.

Kayma yukarı, aşağı, içe ya da dışa doğru olabilir.

Tedavi: refraksiyon (kırma) kusurunun düzeltilmesi, kapatma (okluzyon) tedavisi, cerrahi tedavi.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

50

Kırma kusurları

- Hipermetropi
- Miyopi
- Astigmatizma

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

51

Hipermetropi

Istirahat durumundaki gözün, optik eksenine paralel olarak gelen ışınların, retinanın arkasında odaklanmasıdır.

Görme derecesi, 6 metre uzaklık ötesinde normaldir, **yakın görme net değildir.**

Tedavi: görüntünün retina üstüne düşmesini sağlayacak ince kenarlı mercekler kullanılır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

52

Miyopi

Istirahat durumundaki gözün, optik eksenine paralel olarak gelen ışınların, retinanın önünde odaklanmasıdır. **Yakın görme normaldir, uzak görme bozulmuştur.**

Tedavi: kalın kenarlı mercekler kullanılır. Bu mercekler göze gelen ışık demetlerini birbirlerinden uzaklaştırdığı için, odaklanmanın retina üzerinde olmasını sağlar.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

53

Astigmatizma

Gözün farklı meridyenlerinin kırma gücü farklılığının neden olduğu çarpık görüştür.

Tedavi: Silindirik mercekler kullanılır. Konveks ya da konkav silindirik mercekler olabilir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

54

Refraktif cerrahi

Kornea üzerinde değisiklikler yapılarak (kornea kırıcılığı azaltılarak ya da artırılarak) hipermetropi ve miyopi tedavi edilmeye çalışılır.

Ameliyat sonrası 24 saat basınçlı pansuman uygulanır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

55

tümörler

Malın ve benign tümörler gelişebilir.

Tedavi: kriyoterapi (dokuları dondurma), radyoterapi, kemoterapi, fotokoagulasyon (isin tedavisi) ve cerrahi tedavi.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

56

Cerrahi girişimle gözün çıkarılması ameliyat sonrası bakım

Gelisebilecek komplikasyonlar

- Kanama
- Tromboz
- Enfeksiyon
- Basınçlı pansuman uygulanır
- Analjezik
- Antibiyotikli ve steroidli pomatlar

Yapay göz

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

57

